Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 0 7 2 5 3 1 1 2

JESENSKI ROK

FILOZOFIJA

Izpitna pola 2

Četrtek, 30. avgust 2007 / 120 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca in dva konceptna lista.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Napišite komentar k **enemu** od filozofskih besedil.

Pišite v izpitno polo z nalivnikom ali kemičnim svinčnikom. Nečitljive rešitve in nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami.

Preden začnete, besedilo dobro premislite. **Osnutek napišite na konceptna lista. Osnutek se pri ocenjevanju ne upošteva.**

Vsak komentar je ovrednoten z 22 točkami.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

© RIC 2007

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA BESEDILA

Izberite odlomek iz dela, ki ste ga obravnavali na pripravah (za Platonovo *Državo* sta na voljo dva različna prevoda istega odlomka – izberite prevod, ki ste ga uporabljali na pripravah). V njem se obravnava neki filozofski **problem** (oziroma problemski sklop). Napišite enovit komentar v obliki eseja, ki naj bo dolg najmanj 600 besed; odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, za kateri problem gre; obravnavajte in razložite filozofovo rešitev problema, umestite jo v širši **tematski in pojmovni okvir** celotne knjige (**ne obnavljajte celotne knjige**, temveč predstavite le tisto, kar je nujno potrebno za razumevanje odlomka) ter poskušajte razviti in utemeljiti svoj komentar dane rešitve. Del besedila in nekateri pojmi so tiskani poudarjeno – v komentarju jim namenite posebno pozornost.

PLATON: DRŽAVA

A) Prevod Jožeta Košarja

»Toda pravkar si dejal, da znanje in domnevanje nista isto.«
»Kako bi tudi lahko pameten človek izenačeval nezmotljivo s tem, kar ni nezmotljivo?«
»Dobro. Potemtakem je jasno, da sta znanje in domnevanje nekaj različnega. V tem sva si soglasna.«
»Da.«
»Vsako od njiju ima v skladu s svojo naravo drug namen in drugo sposobnost.«
»Nujno.«
»Znanje se nanaša na to, kar obstaja, njegov namen pa je, da spozna bistvo tega, kar obstaja.«
(V, 18; 200-1)

B) Prevod Gorazda Kocjančiča

»Toda malo prej si se strinjal, da vedenje in mnenje nista isto.«
»Kako bi lahko kdaj pameten človek poistovetil nezmotljivo s tem, kar ni nezmotljivo?« je vprašal.
»Lepo,« sem rekel. »Torej se očitno strinjava, da je mnenje nekaj drugega od vedenja.«
»Nekaj drugega.«
»Potemtakem se vsako od tega dvojega po naravi nanaša na nekaj drugega, saj zmore nekaj drugega.«
»Nujno.«
»Vedenje se gotovo nanaša na bivajoče, da bi spoznali, kako biva bivajoče.«
(V, 477e,478a)

ARISTOTEL: NIKOMAHOVA ETIKA

Uživanje je namreč neko duševno doživetje in vsakdo uživa ob tem, kar ima rad: ljubitelj konj ob konjih, ljubitelj gledališča ob igrah; prav tako uživa ljubitelj poštenja ob poštenosti, ljubitelj vrline ob vrlini. Večina ljudi je sprta z uživanjem, ker zanje užitek ni to, kar je užitek po naravi; ljubitelji lepega pa uživajo v tem, kar je užitek po naravi. V to vrsto spadajo tudi vsa dejanja, ki so v skladu z vrlino, zato so za tiste, ki jih opravljajo, že sama po sebi užitek. Življenje teh ljudi ne pogreša užitkov kot nekega posebnega dodatka, saj vsebuje užitek že samo v sebi. Poleg vsega, kar sem povedal, pa tisti, ki ne uživa ob dobrih dejanjih, sploh ni dober človek. Saj tudi ne moremo označiti za pravičnega nekoga, ki ne uživa v pravičnih delih, in tudi ne kot svobodoljubnega nekoga, ki ne uživa v svobodoljubnih dejanjih; isto velja za vse podobne primere. Če pa je to tako, tedaj so dejanja, ki so v skladu z vrlino, že sama po sebi užitek. (…) ***Srečnost je potemtakem najvišje in najlepše dobro in obenem najslajši užitek.*** (62, 1099a)

DESCARTES: MEDITACIJE

In čeprav morda (…) imam telo, ki je zelo tesno združeno z mano, je vendar – ker imam na eni strani jasno in razločno idejo samega sebe, kolikor sem samo misleča, ne razsežna stvar, in na drugi strani jasno ideja telesa, kolikor je telo zgolj razsežna, ne misleča stvar – je torej vendar gotovo, da ***sem v resnici različen od svojega telesa in da brez njega morem bivati***. (str. 107, VI/9)

KANT: KRITIKA PRAKTIČNEGA UMA

Ta neskončni progres pa je možen le pod predpostavko ***neskončno*** trajajoče ***eksistence*** in osebnosti tega umnega bitja (kar imenujemo ***nesmrtnost duše***). Torej je ***najvišje dobro praktično*** možno le ob predpostavki nesmrtnosti duše, ki je torej, kot neločljivo povezana z moralnim zakonom, postulat čistega praktičnega uma. (119)

NIETZSCHE: H GENEALOGIJI MORALE

Človek, najpogumnejša in trpljenja najbolj vajena žival, na sebi *ne* zanika trpljenja: *hoče* ga, sam ga išče, seveda le, če mu pokažemo ***smisel trpljenja***, nek *Zato* trpljenja. Nesmiselnost trpljenja, ne trpljenje, je bilo prekletstvo, ki se je doslej zgrnilo nad človeštvo, – in ***asketski ideal mu je priskrbel smisel***! (III, 28; 345)

AVTOR BESEDILA IN NASLOV DELA

PRAZNA STRAN